

ARAŞTIRMA

LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN HEMŞİRELİK MESLEĞİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ VE MESLEĞİ SEÇME DURUMLARININ BELİRLENMESİ

*Zeliha KOÇ

**Zeynep SAĞLAM

Alınış Tarihi:01.05.2008

Kabul Tarihi:17.07.2008

ÖZET

Bu araştırma, lise son sınıf öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri ile mesleği seçme durumlarını tanımlamaktadır. Araştırmanın örneklemini Sinop İl Merkezinde bulunan lise son sınıf öğrenciler oluşturmuştur (N:852). Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından kaynaklar doğrultusunda hazırlanan anket formu kullanılarak toplanmıştır. Veriler yüzdelik dağılımlar ve ki-kare ile değerlendirilmiştir.

Elde edilen sonuçlar, öğrencilerin çoğunluğunun hemşireliği gerçekten önemli bir meslek olarak kabul ettiğini göstermektedir (%5.5). Fakat büyük çoğunluğu hemşireliği tercih etmeyi düşünmemektedir (%77.4). Yapılan ki-kare incelemesinde öğrencilerin cinsiyetleri ile hemşireliği önemli bir meslek olarak görme ($\chi^2=15,551$, $p=0.000$) ve hemşirelik mesleğini seçme durumları arasındaki ($\chi^2=16.539$, $p=0.000$) fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

İnsan sağlığının korunmasında, iyileştirilmesinde ve geliştirilmesinde önemli yeri olan hemşirelik mesleğinin öğrenciler tarafından bilinerek, istenerek seçilmesi, gelecek planlarının yapılması, mesleki uzmanlık bilinci ve isteklendirmelerini etkileyecektir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Hemşirelik, Meslek, Seçme, Görüş

ABSTRACT

The Determination of The High School Last Class Students' Opinions Related to Nursing Job With Job's Are Prefer States

This research describes that opinions related to nursing job with job's are prefer states of high school last class students. The sample of the research consisted of students of last high school class in Sinop center (N:852). The research data was collected by using questionnaire form which prepared through literature by researchers. In the evaluation of the data, percent distributions and chi-square analyses.

It was determined that, most of the students accept that nursing is really an important job (%51.5). But the largest percentage of students never want to prefer the nursing be a job (%77,4). Chi-square analyses indicated statical difference related to sexuality and the believe that the nursing is an important job ($\chi^2=15.551$, $p=0.000$) and job's are prefer states($\chi^2=16.539$, $p=0.000$).

The fact that nursing as a profession which is vital for the protection, improvement and development of human health and is selected willingly and consciously by students along with their future plans will have an important effect on their motivation and professional perception.

Keywords: Student, Nursing, Job, Prefer, Opinions.

GİRİŞ

Eğitim bireyin davranışlarında istendik değişiklikler oluşturma süreci olarak tanımlanmaktadır (Kuzu ve ark. 2003). Eğitim toplumun bilinçlenmesinde, kalkınmasında temel öğeyi oluşturur ve bireyin doğuştan getirdiği yetenekleri

uygun koşullarda geliştirmeyi topluma, yaşama uyum sağlamayı, yaşamı daha anlamlı kılmayı sağlar (Kavaklı ve Pek 1993). Bu doğrultuda meslek de belli bir eğitimle kazanılan, bireylerin yaşamını kazanmak için yaptığı, kuralları toplumca

*Yrd.Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi Samsun Sağlık Yüksekokulu zelihaceren@hotmail.com

**Öğr.Gör. Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

belirlenmiş, bilgi ve becerilere dayalı etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir (Yanikkerem ve ark. 2004).

Meslek seçimi bireyin yaşamında çok önemli bir olaydır (Yanikkerem ve ark. 2004). Mesleklerin en önemli özelliklerinden biri toplumun değişmesi ve insanlığın ileriye doğru gitmesinde toplumsal içerikli belirgin bir görev üstlenmiş olmasıdır (Karakuş ve ark. 2005). Meslek seçimi, bir kişinin çeşitli meslekler arasından en iyi yapabileceğini düşündüğü etkinlikleri içeren ve kendisine en üst düzeyde doyum sağlayacağına inandığı bir mesleğe yönelmesidir. Bu yönelme kararın doğru ve yerinde olmasına, kişinin ne istediğini ve neleri yapabileceğini çok iyi bilmesine bağlıdır (Sabuncu ve ark. 1996).

Meslek seçimi, bireyin değişim ve uyumu yaşadığı, kimliğini ve kişiliğini bulmaya çalıştığı ergenlik dönemini içinde gerçekleşir. Gençler lise yıllarında geleceklerini tümüyle etkileyebilecek meslek seçimi konusunda karar vermek zorunda kalırlar. Ailenin beklentileri ve kendi istekleri arasında çatışmaya düşerler, amaç belirleyip plan yapmaya çalışırlar (Çakmakçı ve Aycan 2003). Mesleklerin pek çoğunda bireyin başarılı olabilmesi bireyin fiziksel özelliklerine, mesleği bilerek ve isteyerek seçmiş olmalarına bağlıdır (Yanikkerem ve ark. 2004, Sezgin ve Yalınkılıç 1993). Bu nedenle meslek seçme süreci içerisinde, bireyin durumu algılayış şekli, değer sistemi, kendisine verilen bilgileri doğru şekilde değerlendirebilme yeteneği, durumuna en uygun ve en istendik olan mesleği seçebilmesini etkiler (Erdemir 1997). Yetenek, ilgi, ailenin eğitim düzeyi, geliri, cinsiyet ve medya meslek seçimini etkileyen önemli etkenlerdendir (Çelebi ve ark. 2006).

Günümüzde hemşirelik bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını ve esenliğini korumak, geliştirmek ve hasta olduğunda iyileştirmek amacıyla yönelik bilim ve sanattan oluşan bir sağlık disiplini olup insanlar arası ilişkilere

dayanan dinamik bir süreçtir (Oktay ve Gürel 1996, Savaşer ve ark. 1993). Lise ve yüksekokul öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar öğrencilerin genel olarak yetenekleri geliştirme, kendini ifade edebilme ve topluma hizmet etme özellikleri olan meslekleri daha fazla seçtiklerini (Çelebi ve ark. 2006), hemşirelik mesleğinin diğer mesleklerle karşılaştırıldığında daha az seçildiğini bildirmektedir (Çakmakçı ve Aycan 2003). Ülkemizde hemşirelik mesleği statü olarak henüz istenilen düzeyde değildir. Hemşirelik mesleğinin istenilen düzeye gelebilmesi, mesleği yürütecek olan meslek üyelerinin bu mesleği bilinçli olarak seçmesi, eğitimleri süresince aldıkları bilgiyi ve geliştirdikleri becerilerini sağlık bakım ortamlarında kullanabilmeleri ile olasıdır (Sezgin ve Yalınkılıç 1993, Öztürk ve Bahçecik 2001).

Amaç

Hemşirelik mesleğinin ilerleyebilmesi ve meslek üyelerinin başarılı olabilmesi o mesleğin bilerek ve isteyerek seçilmesi ile mümkündür. Bu nedenle bu çalışma lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini, bakış açılarını, hemşirelik mesleğini seçme durumlarını ve bu durumu etkileyen etkenleri belirlemek, elde edilen veriler doğrultusunda öneriler geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma lise öğrencilerinin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşlerini ve mesleği tercih etme durumlarını belirlemek amacıyla tanımlayıcı olarak planlanmıştır. Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Sinop Fen Lisesi, Atatürk Lisesi, Anadolu Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Endüstri Meslek Lisesi, Ticaret Meslek Lisesi, Kız Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi, Sinop Lisesi, İmam Hatip

Lisesinde okumakta olan toplam 1024 gönüllü olan, anket formunun doldurulduğu günlerde okulda bulunan 443'ü kız, 409'u erkek olmak üzere toplam 852 (%83.20) öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır.

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu yardımıyla 2005-2006 eğitim dönemi bahar yarıyılında 15 Mart-30 Nisan 2006 tarihleri arasında Sinop İl Milli Eğitim Müdürlüğünden yazılı izin alınarak toplanmıştır. Veriler toplanmaya başlanmadan önce araştırmacılar tarafından 2006 Şubat ayı içerisinde anket formunun anlaşılabilirliğini test etmek üzere 25 öğrenci üzerinde ön uygulama yapılmış ve ön uygulama sonrasında gerekli değişiklikler yapılarak anket formuna son şekli verilmiştir. Anket formunda 13'ü sosyo-demografik, 20'si de hemşirelik mesleği ile ilgili olmak üzere toplam 33 soru sorulmuştur. Anket formunda öğrencileri tanıttıcı sorular (yaş grubu, cinsiyet, okuduğu okul, anne ve babanın hayatta olma durumu, kardeş sayısı, anne ve babanın eğitimi, anne ve babanın mesleği, ailenin gelir durumu, evin kendine ait olma durumu) ve hemşirelik mesleğine ilişkin (hemşireliği meslek olarak görme, hemşireliği tanımlama, hemşirelik mesleğine ilişkin yorumlar, hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi alma, hemşirelik mesleğini seçme ve seçmeme nedenleri, hastaneye yatma durumu vb) sorular yer almıştır.

Veriler toplanırken etik ilkeler göz önünde bulundurulmuş, öğrencilere araştırmanın amaçları açıklanmıştır. Anket formları doldurulmadan önce öğrencilere bu bilgilerin bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacağı ifade edilerek, anket formlarına isim, soy isim

öğrenciden, araştırmaya katılmaya yazmalarının gerekli olmadığı belirtilmiştir. Bu açıklamalardan sonra araştırmaya katılma öğrencilerin isteklerine bırakılmış veri toplama döneminde derse giren ve araştırma yapılmasını kabul eden öğrencilere anket formları uygulanmıştır. Her birey için anket doldurma süresi yaklaşık 5-7 dakika arasında değişmektedir. Elde edilen veriler yüzdelik ve ki-kare testi kullanılarak değerlendirilmiştir,

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmamızda öğrencilerin %55.6'sının (n:474) 18-19 yaşında olduğu, %52.0'nin (n:443) kızların, %48.0'nı da (n:409) erkeklerin oluşturduğu, %64.7'sinin (n:551) il merkezinde yaşadığı, annelerinin ve babalarının eğitim durumlarına bakıldığında %55.3'ünün (n:471) annesinin ve %39.4'ünün (n:336) babasının ilkökul mezunu olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Çalışmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme durumları ile anne eğitim düzeyi ($\chi^2=24.690$, $p=0.000$) ve baba eğitim düzeyi ($\chi^2=25.130$, $p=0.000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuş anne ve babası ilkökul ve okur-yazar olan öğrencilerin hemşirelik mesleğini daha çok tercih ettikleri, anne ve babalarının eğitim düzeyleri arttıkça hemşirelik mesleğini tercih etme istekliliklerinin azaldığı belirlenmiştir. Araştırma bulgularımızı destekler yönde Karakuş ve arkadaşları (2005) çalışmalarında öğrencilerin babalarının öğrenim durumu arttıkça hemşirelik mesleği seçme eğilimlerinin azaldığını belirlemişlerdir (Karakuş ve ark. 2005).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerinin Dağılımı (n:852)

Özellikler	Sayı	%
Yaş Grubu		
16-17 Yaş	367	43.1
18-19 Yaş	474	55.6
20 Yaş ve üzeri	11	1.3
Cinsiyet		
Kız	443	52.0
Erkek	409	48.0
Oturulan Yerleşim Birimi		
İl Merkezi	551	64.7
İlçe	117	13.7
Köy	184	21.6
Anne Eğitim Durumu		
Okur-yazar değil	29	3.4
Okur-yazar	26	3.1
İlkokul	471	55.3
Ortaokul	100	11.7
Lise	148	17.4
Üniversite	78	9.2
Baba Eğitim Durumu		
Okur-yazar değil	7	0.8
Okur-yazar	21	2.5
İlkokul	336	39.4
Ortaokul	138	16.2
Lise	211	24.8
Üniversite	139	16.3
Anne Mesleği		
Ev hanımı	675	79.2
Memur	55	6.5
Emekli	69	8.1
İşçi	23	2.7
Serbest Meslek	3	0.4
Çalışmıyor	17	2.0
Vefat Etmiş	10	1.2
Baba Mesleği		
Memur	224	26.3
Emekli	192	22.5
İşçi	133	15.6
Çiftçi	73	8.6
Serbest Meslek	191	22.4
Çalışmıyor	13	1.5
Vefat etmiş	26	3.1
Ailenin Gelir Durumu		
0-380 YTL	118	13.8
381-765 YTL	216	25.4
766-1150 YTL	296	34.7
1151-1535 YTL	118	13.8
1536 YTL ve üzeri	104	12.3

Öğrencilerin annelerinin ve babalarının meslek durumu incelendiğinde %79.2'sinin (n:675) annesinin ev hanımı, %26.3'ünün (n:224)

babasının memur, %22.5'inin (n:192) babasının emekli olduğu, ailenin gelir durumuna bakıldığında %34.7'sinin (n:296) 766-1150 YTL gelire sahip olduğu belirlendi (Tablo 1). Akbaş ve arkadaşları (2003) yapmış olduğu çalışma sonrasında araştırma bulgularımıza paralel olarak öğrencilerin %86.4'ünün annesinin ev hanımı ve %37.7'sinin babasının da emekli olduğunu tespit etmişlerdir (Akbaş ve ark. 2001). Araştırmamızda hemşirelik mesleğini seçme durumu ile ailenin gelir durumu ($\chi^2=29.440$, $p=0.000$) arasında

istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuş; aile gelir düzeyi 0-380 YTL, 381-765 YTL ve 766-1150 YTL arasında olan öğrencilerin hemşirelik mesleğini daha çok tercih ettiği ve gelir düzeyi yükseldikçe hemşirelik mesleğini tercih etme istekliliğinin giderek azaldığı belirlenmiştir (Tablo 4). Bu durum aile gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin iş bulma imkânı kolay olması nedeniyle ve aile ekonomisine katkıda bulunabilmek amacıyla hemşirelik mesleğini seçtiklerini düşündürmektedir.

Tablo 2. Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine Yönelik Düşünceleri (n:852)

Özellikler	sayı	%
Hemşireliği meslek olarak görme durumu		
Evet	439	51.5
Hayır	413	48.5
*Hemşirelik mesleğini nasıl tanımlarsınız?		
Bakıma muhtaç olan kişilere yardımcı olan bir meslek	523	61.4
Sağlığı koruyan, hastaları iyileştirmeye çalışan bir meslek	450	52.8
Hastanın bakımını, tedavisini doktorla yürüten bir meslek	525	61.6
Doktorun yardımcısı olan bir meslek	573	67.3
İnsan sevgisi, fedakarlık ve hoşgörü gerektiren bir meslek	466	54.7
Etkili iletişim kurmayı gerektiren bir meslek	339	39.8
Doktorun önerdiği tedaviyi uygulayan bir meslek	394	46.2
Hemşirelik hangi cinsiyete özgü bir meslektir?		
Kadınlara özgü bir meslektir	284	33.3
Erkeklerle özgü bir meslektir	48	5.7
Her iki cinsiyette yapabilir	520	61.0
Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi alma durumu		
Evet	259	30.4
Hayır	593	69.6
Hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi alınan kaynak n:259		
Aile	36	13.9
Okul	66	25.5
Çevre	157	60.6
Bilginin olumlu/olumsuz olma durumu n:259		
Olumlu	223	86.1
Olumsuz	36	13.9
Akraba ve yakın çevrenizde hemşire var mı?		
Evet	480	56.3
Hayır	372	43.7
Üniversite sınavında hemşirelik mesleğini tercih etmeyi isteme		
Evet	172	20.2
Hayır	660	77.4
Kararsızım	20	2.4
*Hemşirelik mesleğini tercih etme neden/nedenleri (n=172)		

İnsanları sevdiğim ve onlara yardım etmek istediğim için	134	77.9
Hemşirelik mesleğini sevdiğim ve ilgi duyduğum için	124	72.1
İş bulma imkanı kolay olduğu için	93	54.1
Anne-baba ve öğretmenlerim önerdiği ve ısrar ettiği için	44	25.6
Hiçbir okul kazanamayıp açıkta kalmak istemediğim için	65	37.8
*Hemşirelik mesleğini tercih etmeme neden/nedenleri (n=660)		
Mesleğin çalışma koşullarının zor olması	445	67.4
Toplumsal imajının düşük olması	257	38.9
Hastane ortamından hoşlanmadığım için	495	75.0
Toplumda değeri anlaşılammış bir meslek olduğu için	186	28.2
İş yükü ve sorumluluğu fazla olduğu için	317	48.0
Nöbetli bir meslek olması ve aile yaşamını etkilemesi	294	44.5
Hemşirelik üniversite düzeyinde eğitim gerektiriyor mu?		
Evet	805	94.5
Hayır	47	5.5
Farklı düzeylerdeki hemşirelik eğitimi hemşirelik hizmetlerinin kalitesini etkiler mi?		
Evet	798	93.7
Hayır	54	6.3

*Birden fazla cevap verilmiştir.

Çalışmamızda öğrencilerin hemşireliği meslek olarak görme/görmeme durumlarına bakıldığında %51.5'inin (n:439) hemşireliği meslek olarak gördüğü belirlendi (Tablo 2). Araştırma bulgularımızı destekler yönde lise son sınıf öğrenciler üzerinde yapılan bazı araştırmalar da öğrencilerin hemşireliği meslek olarak gördüklerini ortaya çıkarmıştır (Karakuş ve ark. 2005, Çakmakçı ve Aycan 2003). Ayrıca çalışmamızda öğrencilerin hemşireliği meslek olarak görme durumları ile cinsiyet ($\chi^2=15.551$, $p=0.000$) (Tablo 3), hemşirelik hakkında bilgi alma ($\chi^2=10.742$, $p=0.001$) ve alınan bu bilginin olumlu yada olumsuz olma ($\chi^2=24.059$, $p=0.000$) durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuş, kız öğrencilerde ve hemşirelik mesleği hakkında bilgi alanlarda ve alınan bu bilginin olumlu olduğu durumlarda hemşirelik mesleğini seçme istekliliğinin fazla olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilere hemşirelik mesleğini tanımlamaları istendiğinde, %67.3'ünün (n:573) hemşireliği öncelikle doktorun yardımcısı olan bir meslek, %61.6'sının

(n:525) hastanın bakımını ve tedavisini doktorla birlikte yürüten bir meslek, %61.4'ünün (n:523) bakıma muhtaç olan kişilere yardımcı olan bir meslek olarak tanımladığı görüldü (Tablo 2). Araştırma bulgularımızı destekler yönde yapılan bazı araştırmalar sonrasında da öğrencilerin hemşirelik mesleğini özveri isteyen, toplumda değeri anlaşılammış, doktorun yardımcısı, ikinci sınıf bir meslek olarak düşündükleri (Karadakovan 1993, Karakuş ve ark. 2005, Ulusoy ve Görgülü 1997), akademisyen, hekim ve toplumun da hemşireyi hekimin yardımcısı olarak gördüğü bildirilmiştir (Karaöz 2002, Taşocak 1993). Hemşirelik mesleği toplumda değeri yeterince anlaşılammış olan ve özveri gerektiren bir meslektir. Bu doğrultuda çalışmamızda öğrencilerin büyük çoğunluğunun hemşirelik mesleğini doktorun yardımcısı olan bir meslek olarak tanımlamaları, toplumun genel olarak hemşirelik mesleği algılayışını yansıtmaktadır.

Araştırmamızda öğrencilere hemşirelik hangi cinsiyete özgü bir meslektir? diye sorulduğunda %33.3'ü (n:284) kadınlara özgü bir meslek,

%61.0'ı (n:520) her iki cinsiyete özgü bir meslek, %5.7'i de (n:48) erkeklere özgü bir meslek olarak ifade etmişlerdir (Tablo 2). Çakmakçı ve Aycan'ın (2003) yapmış oldukları çalışmada ise öğrencilerin %49.2'si hemşireliğin kadınlara özgü olduğunu, %28.1'i erkeklerinde hemşirelik mesleğini yapabileceğini, %22.7'si hemşirelik mesleğini erkeklerinde yapması gerektiğini

belirtmişlerdir (Çakmakçı ve Aycan 2003). Çalışmamızda çok düşük bir yüzde ile öğrencilerin ancak %5.7'si erkeklerinde hemşirelik mesleğini yapabileceklerini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerin hemşirelik mesleğinin her iki cinsin özelliklerinin bütünleştiği ve etkileştiği bir meslek olduğu hakkında bilgilendirilmeleri önemlidir.

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Özellikler	Cinsiyet				
	Kız		Erkek		
	Sayı	%	Sayı	%	
Hemşireliği Meslek Olarak Görme Durumu					
Evet	257	58.02	182	44.50	$x^2=15.551$ $p=0.000$
Hayır	186	41.98	227	55.50	
Hemşirelik Mesleğini Tercih Etmeyi İsteme Durumu					
Evet	76	19.24	33	8.94	$x^2=16.539$ $p=0.000$
Hayır	319	80.76	336	91.06	
Hemşirelik Hangi Cinsiyete Özgü Bir Meslektir?					
Kadınlara özgü bir meslek	117	26.41	167	40.83	$x^2=25.096$ $p=0.000$
Erkeklere özgü bir meslek	20	4.51	28	6.85	
Her iki cinsiyette yapmalı	306	69.08	214	52.32	

Öğrencilerin hemşirelik hangi cinsiyete özgü bir meslektir sorusuna verdikleri cevap ile cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında istatistiksel olarak ($x^2=25.096$, $p=0.000$) anlamlı fark bulunmuş, kız öğrenciler hemşirelik mesleğini her iki cinsinde yapabileceğini belirtirken, erkek öğrencilerin büyük çoğunluğunun hemşireliği kadınlara özgü bir meslek olarak tanımladıkları görülmüştür (Tablo 3). Hemşireliğin sosyolojik özelliklerinin en başında cinsiyet faktörü gelir. Kadınların

çoğunlukta olduğu bir meslek olan hemşirelik mesleği toplumun cinsiyetle ilgili kalıplaşmış yargılarından etkilenmiştir. Bu gün erkek hemşireler varsa da sayıları çok az olduğundan, hemşirelik tamamen kadınlara özgü bir görev olarak algılanmaktadır. Araştırma bulgularımıza göre öğrencilerin hemşireliği kadınlara özgü bir meslek olarak tanımlamaları öğrencilerin toplumda çoğunlukla hemşire olarak kadınların çalıştığını görmelerine de bağlanabilir.

Tablo 4. Öğrencilerin Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Mesleği Tercih Etme Durumlarının Dağılımı

Ailenin Gelir Durumu (YTL)	Hemşirelik Mesleğini Tercih Etme Durumu					
	Evet		Hayır		Kararsızım	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-380	26	22.03	76	64.41	16	13.56
381-765	31	14.35	155	71.76	30	13.89
766-1150	39	13.18	231	78.04	26	8.78
1151-1535	7	5.93	103	87.29	8	6.78
1536 ve üzeri	6	5.77	90	86.54	8	7.69
	x ² =29.440		SD=8		p=0.000	

Araştırmamızda öğrencilerin %30.4'ünün (n:259) hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi aldığı, hemşirelik mesleği ile ilgili bilgi aldığı kaynaklara bakıldığında ise %60.6'sının (n:157) bu bilgiyi çevresinden, %25.5'inin (n:66) okuldan aldığı, aldıkları bilginin olumlu/olumsuz olma durumuna bakıldığında %86.1'inin (n:223) olumlu bilgi aldığı saptandı (Tablo 2). Araştırma bulgularımızı destekler yönde yapılan bazı araştırmalar sonrasında da öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmeden önce bilgi sahibi oldukları, bu bilgiyi sağlık personelinden, lisedeki öğretmenlerinden, aile bireylerinden, TV/radyo/kitap ve internetten elde ettikleri ve aldıkları bilginin de genel olarak olumlu olduğu ortaya çıkarılmıştır (Sezgin ve Yalınkılıç 1993, Çelebi ve ark. 2006, Yanıkkörem ve ark. 2004). Araştırmamızda öğrencilerin büyük çoğunluğunun hemşirelik mesleği ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmaması, hemşirelik mesleği seçimi konusunda öğrencilerde yeterli bilincin olmadığını rast gele seçilebileceğini ya da hiç tercih edilmeyeceğini düşündürmektedir.

Araştırmamızda öğrencilerin %56.3'ünün (n:480) akraba ve yakın çevresinde hemşire bulunduğu belirlenmiştir (Tablo 2). Karakuş ve arkadaşları (2005) yapmış oldukları çalışma sonrasında araştırma bulgularımıza destekler yönde öğrencilerin %79.2'sinin yakın çevresinde hemşire olarak çalışan

kişilerin bulunduğunu belirlemiştir. Çalışmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme durumları ile akraba ve yakın çevresinde hemşire bulunma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunmuş ($x^2=13.023$, $p=0.001$), öğrencilerin yakın çevresinde hemşire çalışan bulunma durumunun öğrencilerin hemşirelik mesleği ile ilgili bilgilerinin artırmalarına ve mesleği seçmelerine etki ettiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin üniversite sınavında hemşirelik mesleğini tercih etmeyi isteme durumlarına bakıldığında %77.4'ünün (n:660) hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşünmediği belirlendi (Tablo 2). Çalışmamızda öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme durumları ile cinsiyet ($x^2=16.539$, $p=0.000$) (Tablo 3), oturlan yerleşim birimi ($x^2=23.194$, $p=0.000$) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuş, köyde yaşayan öğrenciler ile kız öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme istekliliklerinin yüksek olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini tercih etme ve etmeme nedenlerine bakıldığında %77.9'unun (n:134) insanları sevdiği ve onlara yardım etmek istediği için ve %54.1'inin de (n:93) iş bulma imkânı olduğu için hemşirelik mesleğini tercih etmeyi düşündüklerini bildirmişlerdir (Tablo 2). Araştırma bulgularımızı destekler yönde literatürde de yapılan bazı çalışmalar

sonrasında hemşirelik öğrencilerinin üniversite seçme sınavı sonucu düşük puan aldıkları, insanlara yardım etmeyi sevdikleri ve iş bulma olanağı olduğu için hemşirelik mesleğini seçtiklerini bildirmişlerdir (Karaöz 2002, Çelebi ve ark 2006, Yanıkkörem ve ark. 2004, Karakuş ve ark. 2005, Altun 2000).

Öğrencilerin hemşirelik mesleğini seçmeme nedenlerine bakıldığında ise %67.4'ü (n:445) mesleğin çalışma koşulları zor olduğu için, %48.0'ı (n:317) iş yükü ve sorumluluğu fazla olduğu için, %44.5'i (n:294) nöbetli bir meslek olduğu için, %38.9'u da (n:257) toplumsal imajı düşük olduğu için hemşirelik mesleğini seçmeyi düşünmediklerini bildirmişlerdir (Tablo 2). Çalışmada öğrencilerin bu seçimleri üzerinde toplumdaki hemşirelik imgesinin, halkın mesleğe bakışının, alınan ücretin, hafta sonları çalışmanın, gece nöbeti tutmanın, sorumluluğu yüksek bir meslek olmanın ve ağır iş koşullarına sahip olmanın etken olabileceği düşünülmektedir.

hizmetlerinin kalitesini etkilediğini düşünüyor olmaları, hemşirelik eğitiminin özellikle üniversite düzeyinde verilmesini istediklerini düşündürmektedir.

Meslekte uzmanlaşmaya doğru toplumun beklentilerinde değişimler olmuş, hemşirelik mesleğine özgü işlevlerde ve hemşirelik eğitiminde kalitenin gerekliliği ortaya çıkmıştır. Gençlerin mesleğini kendilerinin seçmesi ve sürdürmekten memnun olduklarını ifade etmeleri önemlidir. Bu durum mesleki doyumu artıracak ve mesleğin gelişimine olumlu katkı sağlayacaktır. Bu doğrultuda toplumda hemşirelik mesleği yeterince tanınmaması nedeniyle yanlış ve yetersiz olarak algılanmakta ve hemşirelerin büyük çoğunluğunun kadın olması da bu duruma olumsuz etki etmektedir. Bu nedenle öğrencilerin okuldaki rehber öğretmenler ve mesleki kuruluşlar aracılığı ile hemşirelik mesleği

Öğrencilerin %94.5'inin (n:805) hemşireliğin üniversite düzeyinde eğitim gerektirdiğini ve %93.7'sinin de (n:798) farklı düzeylerdeki hemşirelik eğitiminin hemşirelik hizmetlerinin kalitesini etkileyeceğini düşündükleri tespit edilmiştir (Tablo 2). Yapılan benzer çalışmalar sonrasında da bireylerin kendisine bakım veren hemşirenin üniversite mezunu olmasını istedikleri buna karşın üniversite düzeyinde eğitim veren hemşirelik okullarının varlığını bilmedikleri saptanmıştır (Çakmakçı ve Aycan 2003, Eksen ve ark. 1997). Hemşirelikte üniversite düzeyindeki eğitim süreci, hemşire adaylarına kazandırılması planlanan bilgi, beceri ve davranışları kazandıracak yeterli süre ve bilgi içeriği ile ilgili olup meslekleşme düzeyinde önemli bir ölçüttür. Dolayısıyla bu bulgu öğrencilerin hemşirelik mesleğinde lisans düzeyindeki eğitimin öneminin farkına vardıklarını göstermesi bakımından memnuniyet verici bir sonuçtur. Çalışmamızda öğrencilerin büyük çoğunluğunun hemşirelik eğitiminin hemşirelik hakkında bilgilendirilmeleri büyük önem arz etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgular öğrencilerin çoğunluğunun hemşireliği önemli bir meslek olarak kabul ettiklerini (%51.5), ancak hemşireliği tercih etmeyi düşünmediklerini (%77.4) göstermiştir. Gençlerin bu önemli kararı verme ve üniversite yaşamına uyum sağlama sürecinde, mesleği tanıma konusunda destek ve danışmanlığa ihtiyaç duydukları açıktır. Bu doğrultuda:

•Ortaöğretim yıllarında gençlere meslekler ve yükseköğretim kurumları hakkında rehberlik hizmetlerinin verilmesi,

•Kitle iletişim araçlarının doğru ve etkin kullanılması, basın-yayın organları aracılığı ile meslekler hakkında bilgilendirilme yapılması,

•Hemşirelik haftalarında ve özel günlerde dernekler ve mesleki kuruluşlar aracılığı ile mesleğe yönelik tanıtımların düzenlenmesi,

•Öğrencilere hemşirelik mesleğinin olanaklarını, amacını ve felsefesini daha iyi tanımaları için bilgilendirici broşürler verilmesi,

•Mesleğe olan talebin artırılması için sosyal, ekonomik, güvenlik ve iş koşullarını geliştirici adımların atılması, mesleğin ihtiyaç ve gereksinimleri göz önünde tutularak mesleğin sorunlarına değinilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Akbaş M, Alparslan N, Öztunç G (2001). Çukurova Üniversitesi, Adana Sağlık Yüksekokulu I.sınıf Öğrencilerinin Mesleği Tercih Etme, Okula Başlama Ve Devam Etmelerine Etki Eden Faktörler İle Mesleklerine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. I.Uluslararası & V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi. 19-22 Eylül Nevşehir.

Altun İ (2000). Kocaeli Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Kişisel Değerleri Ve Meslek Seçimlerine Etki Eden Faktörler. I. Uluslar arası VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi. 29 Ekim-2 Kasım Antalya.

Çakmakçı A, Aycan N (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine bakış açıları İle mesleği tercih etme durumları, Manisa Örneği. Hemşirelik Forumu 6(1):33-42.

Çelebi E, Karaoğlu L, Pehlivan E (2006). Malatya ve Elazığ Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin buldukları programı seçme nedenleri. Hemşirelik Forumu 108-114.

Eksen M, Birgili F, Tümer A ve ark. (1997). Hemşire, Öğrenci Hemşire, Doktor Ve Vatandaşların Hemşirelik Üzerindeki Görüşleri. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 10-12 Eylül Kıbrıs.

Erdemir F (1997). H.Y.O I.Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Yüksekokulu'nu Tercih Etme, Okula Başlamaya Karar Verme Özellikleri Ve Okula Devam Etmede Etkili Faktörler. IV. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 10-12 Eylül Kıbrıs.

Karadakovan A (1993). Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleğin Toplumdaki Statüsü ve Hemşireliğe Erkek Öğrenci Alınmasına İlişkin Görüşleri. III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 8-10 Eylül İstanbul.

Karakuş A, Karadağ N, Birgili ve ark. (2005). Lise son sınıf kız öğrencilerinin hemşirelik mesleğine bakış açıları ile mesleği tercih etme durumları. Hemşirelik Forumu Ocak-Şubat:16-24.

Karaöz S (2002). Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri sırasında mesleğe ilişkin algılamalarındaki değişimin incelenmesi: Hemşireliğe giriş dersinin bu değişimdeki rolü. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 6 (2):10-20.

Kavaklı A, Pek H (1993). Toplumumuzda Ailelerin Ve Öğrencilerin Cinsiyete Göre Eğitim İle İlgili Düşüncelerin Değerlendirilmesi. III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 8-10 Eylül İstanbul.

Kuzu N, Bayramova N, Korkmaz ve ark. (2003). Sağlık Yüksekokulu hemşirelik ve sağlık memurluğu öğrencilerinin eğitimlerine ve geleceklerine ilişkin düşünceler. Hemşirelik Forumu Eylül-Ekim 6(5): 40-44.

Oktay S, Gürel J (1996). Hemşirelik Okullarına Erkek Öğrenci Alınmasının Hemşirelik Uygulamaları İçin Önemi Ve Gerekliliği. I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 11-12 Eylül İstanbul.

Öztürk H, Bahçecik N (2001). Öğrencilerin Meslek Olarak Hemşireliği Seçmelerini Etkileyen Faktörler Ve Gelecekteki Mesleki Beklentileri. I.Uluslararası & V. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Kongresi. 19-22 Eylül Nevşehir.

Sabuncu N, Önsel S, Enç N ve ark. (1996). Öğrencilerin ÖSYM'de Yaptıkları Tercihler İle Başarı Durumları Arasındaki İlişki. I. Ulusal Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 11-12 Eylül İstanbul.

Savaşer S, Yıldız S, Bahçecik N ve ark. (1993). Hemşirelerin Mesleğe Erkek Üye Alınmasına Yönelik Düşünceleri. III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 8-10 Eylül İstanbul.

Sezgin A, Yalınkılıç G (1993). Cumhuriyet Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Okula Gelmeden Önce Hemşirelik Mesleğiyle İlgili Bilgi-Görüş Düzeylerinin Okuldaki Başarıları İle İlişkisi Ve Mezun Olma Aşamasında Hemşirelik Mesleğine İlişkin Bilgi Ve Görüşlerindeki Değişme Düzeyleri. III. Hemşirelik Eğitimi Sempozyumu. 8-10 Eylül İstanbul.

Taşocak G (1993). İstanbul Üniversitelerindeki Öğretim Üyelerinin Hemşireliğe İlişkin İmgeleri. 3. Ulusal Eğitim Sempozyumu Uluslar arası Katılımlı, İstanbul.

Ulusoy F, Görgülü S (1997). Hemşirelik Esasları. 3. Baskı. TDFO Ltd. Şti., Ankara, s.7-22.

Yanikkerem, E, Altınparmak S, Karadeniz G (2004). Gençlerin meslek seçimini etkileyen faktörler ve benlik saygıları: Manisa Sağlık Yüksekokulu örneği. Hemşirelik Forumu 7(2): 60-67.